

PEST. II. felev.

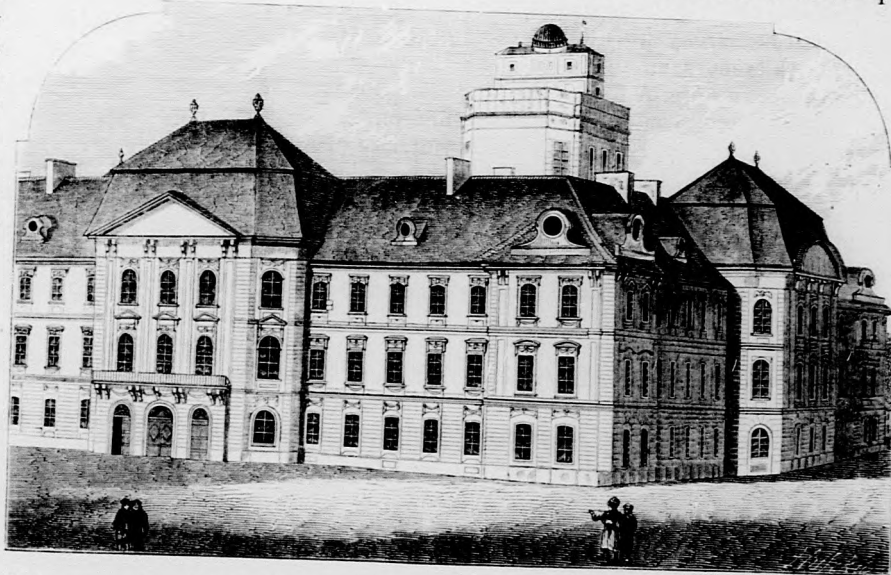
36. szám.

Szeptember 6. 1866.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, csütörtökön. Előfizetési ár: helyben félévre 1 forint 31 kr., egész évre 2 forint 62 kr.; vidékre fél- A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egyszeri fölvetelért 1 frt, tíz soron fölül, egyszeri közlésért 2 frt, katta Sz.-Istvan-Társulat igazgatóságához kérjük intézteni évre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr. ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítatik.

Az egri lyceum.

Ezen lyceumot a halhatatlan emlékü gróf Eszterházi Károly utolsó egri püspök 20 év alatt (1765—1785) roppant költségen s valóban fejedelmi fényvel építette és szerelte föl. Ezen nagyszerű tanintézetnek akár külsejét, akár belsejét tekintsük, nincs párja hazánkban, de sőt külföldön is kevés van hozzá fogható. Minden tekintetben tündöklő tanúságot tesz az alapítója magasztos szelleméről. — A két emeletű s udvaru épület minden oldalról szabadon áll a tőle nevezett téren szemközt Pyrkner hasonló építészeti remekével, mintha egyik a másik fölötti csodálkozásában vált volna merev kövé. Az egésznek alakja egyarányu négy-szög, kívülről 212 nagyablakkal. — Roppant szilárdságáról elég megjegyezni, hogy főfalai

8—9. tornya 12 láb vastagságúak s emeletei is boltosvák. Leginkább az egri vár lerombolt épületeinek négy-szögű köveiből épült a mult század legszebb stíljében. A folyosók előcsarnokai tömör oszlopok sorain nyugszanak. 28 öl magasságu csillagász-tornya, melynek csúcsára 320 lépcső vezet, az óriási épület háttéréből imponans hatással emelkedik. — Valamint külseje, úgy belseje is fölötte meglepő és csodálandó. A számos

tantermeken és tanári lakon kívül van benne igen nagy könyvtári és vitázó terem, van kápolna, melyeknek magassága az épület két emeletével egyenlő; — van benne csillagda (observatorium), természettani muzeum, könyvnyomda és színház.

A csillagász-toronyból gyönyörű kilátás nyílik Eger messze környékére, s a könnyen mozdítható födele alatti sötétes kamarában a város épületeit fényképek-

ben lehet vizsztatükörözve látni. — A könyvnyomda Barkóczy püspök alapítványa. — Eszterházy püspök alatt az általa épített lyceumba vitetvén át, kezdete óta üdvös sikerrel működött különféle tudományos, de legnagyobb részben vallási könyvek által, melyek magyar és latin nyelven láttak világot.

Ezek közül mint nevezetességet meg kell említenünk, hogy magyar nyelven az első bölcsészeti könyv Egerben jelent meg 1772-ben Sartori Bernárdtól ily cím alatt: „Magyar nyelven Filozofia, azaz a bölcsesség szeretésének tudományából némely jelesebb kérdések.“ 4r. Ezenkívül itt jelent meg Barklajus János Argennisze szépen kimetszett 37 képpel ékesítve 3 kötetben 8-r. 1792. Bertanffy Páltól Keresztényi bölcsesség 8-r. 1770. —

Justinus T. P. negyvennégy könyveiből válogatott története 4 r. 1781. — Patay Sámuel-től a régi Indusok bölcselkedések. 8-r. 1781. — Pázmán Pétertől a Kallauz nevű könyvnek rövid sommája. 8-r. 1760. S ugyan Pázmán Pétertől Imádságos könyv stb. — Az újabb időben a mostani érsek, Bartakovics Béla nagylelkű pártfogása által az egri könyvnyomda oly lendületet nyert, hogy 1853-ban gyorssajtó állítottatott fel, s annyira el van foglalva, hogy vele a versenyt alig állhatja ki valamely vidéki sajtó. Egyszóval a sajtó is mindent elkövet, hogy az „egri névnek” becsülettel megfeleljen.

A lyceum természettani muzeuma számos jól készített s korszerű physikai géppel bir tankísérletekhez, s a természetiek hazai s külföldi tárgy gyűjteménye is meglehetősen állapotban van, különösen Heves megye ásványnevei nagy bőségben, változatosságban találhatók itt. Mindazáltal szükség, hogy koronkint nagyobb mennyiségben szaporíttassék. Őre, a derék Pázmán Alajos tanár, az idegeneknek nagy készséggel mutogatja e kis muzeum tárgyait s kísérleteket is szokott tenni előttök, miáltal a tudomány ugyszólva mulattatólag terjed.

A lyceumi kápolna oly nagy, hogy templomnak is beillenek. Márvány-ékitményü oltárát szent István király jó képe díszíti az egri születésű Hess festéstől, ki azt báró Fischer érsek költségén készíté. A mennyezet frescója a bécsi Maulpertstől való, kin azonban a lyceumi termék hazai, egri festészei (Hess és Krakker) tultettek.

Végül említjük a lyceum legfőbb kincsét, a nagy-szerű könyvtárt, melynek alapítója szintén gróf Eszterházy vala. Főterme igen nagy, tágas, emeletes, karzatos léván, nem csak e miatt, de különösen remek fal-festvényei, roppant és diszes szekrényekben álló s csinosan bekötött könyveinek rendes elhelyezése által meglepő benyomást eszközöl a nézőre. A főterem domboru mennyezetén a tridenti egyházgyűlés van frescomodorban lefestve 118, majdnem életnagyságu alakkal. A gyűlésterem góth modoru csucos oszlopzatait architekturai tekintetben fölülte áltató hatással, s így mesterrileg Zach József festé; — a gyűlés tagjait, kik többnyire főpapok s köztök néhány világi követ, a mint a teremben köröskörül ülnek s a szószéken beszélő papra hallgatnak, Krakker János egri hazánkna festé. Láthatni a püspökök sorában egy-két magyarországit is. Az egész kép eszméje, compositioja, kivitele nagyszerű és igazán művészeti becsü. Itt a művész jellemző esete minden alakban egyegy sajtószertü egyéniséget állított elé, s az egész oly eleven, oly valódi, mintha csak a

régibb kor élő és mozgó lényei közt, a gyűlés színhelyén találónok magunkat. Alig hiszem, hogy ennél becsesebb frescó létezzék hazánkban. Örökítés végett s hazai művészetünk érdekében méltó volna azt egy külön kisebb képben is kiadni.

Tudnunk kell, hogy az egri főtanoda már a lyceum fölépítése előtt meg volt alapítva, különösen Foglár György egri kanonok 1740-ben a jogtani szakot, s 1754-ben b. Barkóczy Ferencz püspök a böleszetit és hittanit alapítá, s lehet mondani, hogy Eger főpapjai mintegy versenyeztek a tanuló ifjak szorgalmát, tehetségét s jó erkölcsét dus ösztöndíjak és segélyezések által ébreszteni. — A lyceum épületében foglal helyet a községi tanítókat képző intézet (praeparandia) is, melyet Pyrker érsek alapított s ez által a hazai népnövelés egyik legfőbb hiányát korszerű felfogással és a legnagyobb jótékonyssággal pótolá.

Az egri lyceum tehát a tudomány, művészet valódi kincstára, mindenek háza, a népnövelés gyámszólopa, a jótékonyosság egyik legszebb gyűlhelye, a régi harezias egri vár helyett és köveiből a civilisatio és humanitás egyik leghatalmasabb vára; — gróf Eszterházy Károly egri püspök teremő nagy lelkének legdicőbb örök emléke.

Különös az, hogy a lyceum építési költségeit az igénytelen és sajátságos jellemű püspök mely titokban tartá, s József császárnak sem akará fölfedezni, ki őt fölülte kedvelé s Egert leginkább a lyceum megtekintése végett meg is látogatá. Költségjegyzékeinek semmi nyoma nem találtatik; azonban mily pazar bőkezűséggel folytatá az építést, gyaníthatni a következő, hagyományilag fenmaradt adatokból. Bizonyos uri egyén a magaslelkű építetőnek mintegy vádlólag azon megjegyzést tevé, hogy munkásai sokat henyélnék. Erre a püspök így válaszolt: „Álljon kend — ez volt szokott czimezése — egész nap összetett karokkal az álláson, és tölem megkapja napibérét.” Közállítas szerint, ha a püspök utczai sétálás közben henyelő szegény vagy kolduló gyermeket talált, mind az építéshez küldé segíteni és rendes napi béröket fizetteté. Az épületen munkálódott kézműveseket igen jól, a művészeket fejedelmileg fizette s meg is ajándékozta. Erről csaknem hihetetlen állítások keringnek. Ily pazar bőkezűséggel képzelhető, mennyit lehetett 20 év alatt elkölteni! — Mintha egyszersmind a munkás osztály foglalkodtatását is czélul tüzte volna ki ez építés által, mintha csak keresve kereste volna az alkalmat, hogy minél több kenyeret adhasson a népnek, s minél dusabb jutalmat a valódi tehetségnek. (M. E.)

A harez kitört...

A harez kitört, szemközt áll két sereg,
Ez a bünért küzd, viv, az Krisztusért;
Emennek ezélja a föld s földi kéj,
Amaz meg a mennyért kész ontai vért.

Egyik fegyvert ragad a jelenért,
És a jövőt szemé nem keresi;
A másik itt tür, hallgat, szenved, és
Tekintetét a síron túl veti.

Egyik lelkének árán szerzi be
A romlatag test röpké gyönyörét;
A másik meg testét feszíti meg,
Hogy megtarthassa lelke életét.

Egyik békét remél a harez után,
Isten nélkül békét ígér, kínál;
A másik nem teszi le fegyverét,
S békét csak a kereszt alatt talál.

Melyik táborban harezol most kiki?
Kérdezze meg magát, és mondja ki.
Nyitott sisak! s nem áleza, mely alatt
Rút gyávaság szokott lappangani.

Nem kell judási csókja senkinek,
Hizelgő szóra mitsem adhatunk;
Hadd tudjuk meg: ki a mi emberünk?
És lássuk végre hányadán vagyunk?

Meddig haboztok? meddig ingatok?
Két urnak itt bókolni nem lehet:
Krisztusnak szép szavakat mondani,
S az ördöggel szorítani társkezet.

A rossz a jó barátja nem leend,
S a jó a gonoszszal nem czimborál —
Ki hát a sikra, Krisztus hive! im'
A diésőség mezeje nyitva áll.

Villogtasd a fegyvert a szent ügyért!
A esatatéren a hü nincs maga,
Vele a szenvedő egyház, vele
A diéső szentek győzhetlen hada.

A világ habzik, forr, kel és esik,
Ezer karral sűrög a szorgalom,
Sűrög, forog, alkot s bont terveket. —
Kinek jut most eszébe nyugalom?

E korszak nem henyélés korszaka,
Minden nap oszt bőséges munkarészt;
Ki most megáll, az eltiportatik,
Dologra kell hát fogni szivet észt.

Kinek örökségben dalhang jutott,
S letette lantját, most vegye fel azt,
E rothadás, e halálbüz között
Hirdessen életet, örök tavaszt.

Most, a mikor a világ roskadoz,
S hulló teteme annyit eltemet,
Ne mocskitsuk be apáink nevét,
Védjük meg az ostromlott szent hitet.

Hogy mondhassák a késő unokák
Sirhalmunknál: bár minden elveszett;
De a hitet örökségül hagyják —
Legyen áldás a pihenők felett!

Talabér János.

A kegyelet utcája (La strada pia) Bolognában.

(Olasz történet.)

I.

Bolognában, a márványpalota egyik, selyem függönyökkel, magas tükrökkel, csillárokkal és nyugágyakkal gazdagon díszített nagy termében ült egy szomorú női alak himzéssel foglalkozva. Régóta dolgozott már e művön, mely befejezéséhez közelített. Egy miseruhára ugyanis Urunk kinszenvedésének néhány jelenetét himezté. Az „Ecce homo“ a ruha előrészén már elkészült, hátra volt még a legnehezebb rész: Krisztus a kereszten, alatta szent Jánossal és a Szűzanyával, a kereszten tövében Mária Magdolna, a mint könyvekbe olvadva a keresztest csókjaival árasztja el. A himzés elkészült része után itélve, az urhölgy gyakorlott kezéből egy valódi remekmű jövend ki; valóban meghatólag volt kifejezve a fájdalmas anya arcán a mély fájdalom égi megnyugvással párosulva. E tökélyre tán saját lelki állapota is közreműködött: szemei tüze kialudt, mély gond ül homlokán, halványság arczaín. Palotája nagy termei minden kinésikkel és gazdagságukkal nem valának képesek a szerencsétlenséget ki-zárni. Áthatott ez a vasajtón, pusztává tette a palotát és termeket, a nagy tükrök sovány alakját tükrözik vissza, földulta a nyugágyak váukosait. A csillárok csak szomorú vonásokat és egy mélyen bánkodó alakot világítanak meg.

A gyászoló nő, kinek vonásain mély fájdalom tükröződik, e vár és sok kincs birtokosa és mégis szerencsétlen; hisz csak a minap veszté el élte virágzó korában férjét, kivel a legnagyobb földi boldogságban élt.

Szeméi égtek, arca pillanatonként kiderült és mosoly játszadozott ajakán, mint mikor a hold a felhők között egyegy pillanatra kitekint, a hányszor csak munkájáról a teremben zavartalan örömmel játszó gyermekére pillanta. Szép gyermek, az egészség példányképe, atyjának képmása, piros arczezal, göndör hajzattal, miként angyalokat szokás festeni. Még nem ismerte a szomorúságot, nem vesztéségét. Ő ad egyedül életet a magány háznak.

Most kártyáiból házat épít, egy másodikat, majd elveszti türelmét és szétrontja. Sorba állítja papir katonáit, megszüdi őket, ha egyik eldőlt, a sebesültet a szegletbe dobja és hatalmas parancsszóval él. E játék mellett legörömbestebbidez, úgy látszik leginkább kedveli. Most megragadja nádparipáját, suhogtatja ostorát, föl-alá nyargal a nagy teremben, feldönti a székeket, míg végre maga is elesik. Nem tudja vajjon sirjon-e, nem, nem fog sirni, mert ezt a lánykák teszik, hanem boszorkodva üti a széket. Anyja pirongatja, de oly hangon, mely a pirongatást egyszersmind vissza is vonja. Csak ma mutatkozik a gyermek ez oldalról, máskor a megtestesült szeretetreméltóság. Hol csak lehetséges, anyjának örömet szerez, és ha erőt vesz rajta szomorúsága és szemében néha csillogó könnyeket vesz észre, oda simul keblére, édes szavakban kérve, hogy viduljon fel újra. Legnagyobb öröme telik, ha jótékony anyjának ajándékait a szegények közt kioszthatja; és ha a szükölködők lakait fölkeresi, mindig vele akar menni. Mint szeretik a ház szolgálói, mennyire gedélik és hizel-

kednek neki. — Csakhamar megunja a termet, nem tetszik neki a szoba levegője, a kék eget akarja látni, a szabadban kortársaival szeretne játszani. Anyja szívesen beleegyezik. Teljes hadi öltönyét veszi fel. Nagy kalapjáról kakastollak lengedeznek, a kardnak sem szabad hiányozni. Nádparipájával nyilsebességgel ront le a lépesőn, anyja utána kiált, hogy ne siessen, de már akkor túl volt a kapu küszöbén. Anyja látszólagos gyönyörrel néz utána. „Egyedüli öröme életemnek — sohajta föl — bár tartaná meg az ég, akkor még elég gazdag vagyok!”

II.

Mily élénk az utca! A gyermekek összesereglettek katonásdit játszani. A gazdag urnő fiaeskája az őrnagyi rangot viselte, ő maga nevezte ki magát és társai elismerték, mert az ember többnyire annyit ér, a mennyire ki tudja magát emelni, ez a kisdedeokról úgy mint a felnőttekről áll; és gazdagság, jólét és születés többnyire legtöbbet nyomnak; azonfelül hízelt a gyermekeknek, hogy ily előkelő fiu leereszkedik hozzájuk; úgy látszik, ezáltal mintegy körülön tulemelkedtek, és valóban, ha a gyermek nem akaratos és hirtelen, jobb fővezért nem is találhattak volna. Igen jól elleste a valódi őrnagytól a parancsszavat, alattvalói pedig a gyakorlatot kitűnő sikerrel végezték. Ő vezette az egész csapatot és csak egy mert az ifju harcosok közül néha ellent mondani, mire az őrnagy nem kevésbé boszankodott, annyira, hogy őn-kardját villogtatta a makranczos ellen. Arra tartván egy idegen, ki egy ideig gyönyörrel szemlélte a játékot, a gyermek parancsoló viselete fölött azonban boszankodván, határozottan pártolá a kis engedetlen, és a gyermekeket egymás ellen ingerlő annyira, hogy a pártos az őrnagy iránt heves ellenállást tanusított. A szenvedélyes fiut erre a legnagyobb düh fogta el, és vadul csapkodott maga körül. Az idegen elvéve fegyverét fenyegetvén, azt az őrnagy ellen használni; most még ugyan mulatságból, miként kis ebeket szokás ingerelni, a mint ugat harapdál, az ingerlőre rohan, vagy a fehér kendőt nem akarja elereszteni és ide-oda ugrál. A gyermek sosem hallott kifejezésekben tör ki, az idegen után fut, ki látszatra tovább megy, mintha kardját akarná magával vinni. Utoléri, megragadja kabátját, az ismeretlen boszusan adja vissza, de előbb kiméltlenül megrázza és utját folytatni akarja. A gyermek erre köveket ragad, társai mindent összehordanak, dobálják, hatalmas győzelmi zajt csapnak, csufolják, undok kifejezésekkel élnek. Ez már több, mintsem egy heves alkata olasz elviselhetné. Nem akar a gyerkőczök gúnytárgya lenni; hevesen visszafordul, megáll, fölemelkedik, szemei cikáznak mint a tűz, erei megdagadnak, egy felingerült orosz-lányhoz hasonlita — ekkor egy kő éri fejét. A nemes urfi dobott. Miként a sas ragadományára, rohant a gyermekekre, kihuzza törét és — átszurja. A gyermekek mindenfelé szétszöknek, mint mikor a sólyom a galambok közé csap, és egyet körmei közt a magasba ragad, mint a novemberi vihar a fák sárguló leveleit szétszórja.

Mily tekintet, mily változás néhány pillanat alatt? Néhány percz előtt a játszóik vig zaja hallatszott, most halotti csend uralkodik; csak egy pillanat előtt a sze-

renesétlen arca piros volt mint a legszebb fakadó rózsza, hogy rögtöni fehér lilionszín válthassa föl: a különben élénk és ügyes gyermek esendesen, mozdulatlan fekszik a kövezeten, kezei lesiklottak mint a vihar által letört faág. — Vér ömlik szájából és pirosítja a fehér nyakat, mint az almafáról a fehér gyölesra hulló virág. Nem kevésbé változik el a gyilkos.

Nem megfontolva, hanem szenvedélyétől elragadtatva, mint az ingerült állat vadhajlamát követve, lett gyermekgyilkossá. Épen ez hibája, hogy ő, kinek mint embernek le kelle magát győznie, heves véralkata rab-szolgája lett. Most érzé csak, mit tett. A harag vörösét a bánat és félelem halálhalványsága váltá fel. Arcszíne a holt gyermekétől bajosan különböztetted meg. A lelkiismeret furdalása föléledt benne; remeg mint nyárfalevél, félénken tekint körül, minden szögletből látja a kezeket előre nyulni, hogy őt megragadják, a házakat börtönöknek, az embereket poroszlóknak képzei. Nem tud gondolkodni, csak érezni. Még egyszer rá néz a szerencsétlen gyermekre, kinek vére a földet áztatja, és gyorsan menekül.

III.

Az utca, melyben ezek történtek, nem tartozott a legélénkebbek s látogatottak közé, és a nap oly része volt, melyben az utcák legelhagyottabbak; ez volt a bünösnek szerencséje. Föl alá futott az utcában, míg végre egy alacsony falon át egy kertbe ugrott; hideg izzadság-cseppek folytak le homlokáról, térdei inogtak, egy lugosban leült. Nehéz lélekzetet vőn, mintha szive akarna testéből kiugrani. Esmélete visszajött és csak most látá át tisztán és élénken tettének iszonyatosságát. „Gyilkos! gyilkos! gyermekgyilkos!” Sohajta és félénken tekintte körül, vajjon nem hallotta-e valaki. — Véres fegyverére tekintve úgy érezte, mintha valaki sugta volna: „Döfd beléd, gyilkold meg nyomorúságodat! Nem élvezhetsz többé nyugalmas napot ez életben. Jobb tenkezed által meghalni, mint a hóhér kötele által.” Félénken emelkedett föl, zajt vélt hallani, melyet a poroszlóéna tartott, pedig csak a galambok nyöszörgése a nagykalitkában, midőn az öregek etetik, csak a páva kiáltása a kert falán, a mint farkpompáját fitogtatja. Néhány lépést tesz, a kuthoz ér, beletekint, úgy rémlik előtte, mintha egy alak magához intené őt. Egész belsője ég, el akarná oltani a tüzet, magát megölni, hogy így iszonyu kinaitól megszabaduljon. De akkor eszébe jut: „A pokol tüze még hevesebben ég, a gonosz ellen még jobban kinöz, és pedig örökké, örökké!” — Egy ablak megnyílik, a ház kapuja csikorog, a nyomorult megrendül, az utcára menekül, és a mint a távolból embereket lát jönni, kiket az igazság szolgáinak tart, egy oszlop mellé rejtőzik.

Közelebb jönnek, a hivatali ruhát látja, fegyver-zörgést vél hallani. A legközelebbi pompás házba menekül. Mindenre, a mi szent, kéré a szolgákat, hogy vezessék az uraság elé, a mint pedig a szolgák vonakodtak, és mintegy elidegenedéssel pillantának reá, nem gondolhatott mást, mint hogy ismerik gonosztettét és el akarják őt árulni. A ház asszonyának mint beteg és fölötte szerencsétlen embert jelentek be; szegény ember, ruhája, beszédje és viselete után ítélve, nem

lehetett. Az urnő maga elé bocsátá őt, azon megjegyzéssel, hogy szerencsétlen a szerencsétlen házában mindig nyitott ajtóra talál. Alig pillantá meg szomorú alakját, azonnal a legbensőbb sajnálatra indult.

— Mivel szolgálhatok szerencsétlen barátom? — kezdé fölötte barátságos hangon — a mit keresztény szeretet tehet, arra szívem készen áll.

— Bizonyára nem beszélnél oly kegyesen, válaszol az idegen, ha ismernél, ha tudnád, mi vezetett ide; de a szelidség, mely arczodról sugárzik, a szívjóság, mely ajkadról foly, reményt, bizalmat önt belém. Nem sok, mit kérek, és mégis igen sok olyanra nézve, mint én vagyok. Urunk szent sebeire kényszerítlek, ne vesd meg kérésemet!

— Ha ily közbenjárót választasz, nem tagadhatok meg semmit, válaszolt a ház asszonya, habár nehéz volna is.

— Néhány órára, még besötétül, házad egyik kis szögletében kérek menhelyet.

— Szivesen megadom, válaszola az urhölgy.

— De tudd meg, te nem csak egy szerencsétlennek, hanem egy gonosztevőnek adsz szállást, ki nem érdemi meg, hogy egy tiszta nő és anya reá nézzen, kinek számára nincs elég mély börtön, elég magas vesztőhely, elég éleskard. — Így szólt ő arczát két kezével befödve. A gyenge nő megrázkódott, s mondá: „A mit Urunk sz. sebeire kérnek, megadom, a mit megígértem, teljesítem. — Nem a poroszlok kezeibe, hanem az Isten karjai közé szeretnék visszavezetni, nem börtönbe, hanem mennyországba akarnálak juttatni.“

— Oh csuda? oh vallás és erény! boldog, ki hozzatok, ég szülőttei, mindig hű marad,“ kiálta az ismeretlen csudálkozóva.

A nemes urhölgy a gyilkost egy félreeső szobába vezeté, mely lakatlanul állt, elhagyván őt, mondá: „Szerencsétlen barátom, ha gonoszság terheli szivedet, mosd le az őszinte bánat könyeivel, és bizalmasan tekints föl arra, kire a lator tekinté és kitől oly örvedetes szavakat halla. Veled és érted fogok imádkozni. Bár közreműködhetném egy halhatatlan lélek megmentésére, mily szerencse, mily kegyelem volna ez rám nézve!“ — Nem tudá, kinek adott szállást, az pedig nem ismerte, ki az, ki érte imádkozni akar.

IV.

A derék vallásos nő visszatérve szobájába, kezdetben oly jól, oly boldognak érezte magát, mint ez valamely jótett után történni szokott. Majd azonban szomorú gondolatok, aggályos sejtelmek lépék el, melyeket semmikép sem tudá magának megmagyarázni. Gyermekesnek, hálátlannak mondá magát Isten iránt, mert elégedetlenséget tanusíta ok nélkül, és ama sok jóról megfeledkezik, melyekkel az ég elárasztja. De bármint iparkodott a bu fellegét elüzni, nem akart jobb hangulat keletkezni szívében. Roszul érezte magát, nyomasztólag hatott reá a szoba lege. Kinyitá ablakát, az utcára tekinté, vajjon szíve kedvence visszatér-e már mulatságából, ki ma a szokottnál tovább késett. Szolgákat küldé érte, de ezek is sokáig künn maradtak. Tán hirtelen rosszul lett a gyermek?

Gyermekség! hisz az egészség példánya. Nevetni akart e kinzó tires gondolon, de nem sikerült, inkább tudott volna sirni. Ki tudja, mily szerencsétlenség érte!

— Minek ez önkínzás, hisz mindig épen tért vissza, ki lesz annyira aggódó? A gyermekek azonban nem olyanok, mint a fölötték. Bizonyosan igen élénk, míg én itthon aggódom. Ily gondolatokkal iparkodott önmagát csalni, nem merte elhinni, mit gyanított. Öszszekulcsolá kezeit, az égre tekinté, az utcára nézett, a szolgáltnak csengetett, ő maga is kiment a kapu elé, visszatért, letérdelt és keservesen sirt. Végre a távolban néhány szolgáját pillantá meg embercsoporttól körülvéve: egy gyaloghíntőt vittek, gyermekét nem lelé köztök. A csoport elé akart sietni, egy barátja s rokona az Isten szerelmére kényszeríti visszatérni. Karját nyujtja neki, inkább hurezolni, mint vezetni kelle. A hordárok közelitének a házhoz, zokogás hallatszik, sokan szitkokat szórnak, átkozzák a gyermekgyilkost, fenyegetőznek, és bizonyára széttépik a tettest, ha e pillanatban kezökbe akad. A hullát egy szobába viszik.

Az anya a rokonok által visszatartva óriási erővel ragadja ki magát, lerohan a lépcsőn, utat nyit a tömeg közt és jajkiáltással borul a szeretett gyermek hullájára. Nem szól, nem sir, csókolja a gyermeket és kendőjével törül a véres sebet. Fölveszi a gyermeket ölébe, távoztást int a jelenlevőknek, végre akadozva mondá: „Hagyjatok magamra egyedül Istennel s gyermekemmel, kérek benneteket!“

Hallgatva távoztak a jelenlevők. A gyilkos látá szobájából a közeledő csoportot, hallá a szolgák zokogását, a sokaság átkait, a mozgást a lakban, azok felől nem leheté többé kétsége. Esetleg, vagy mondjuk inkább a gondviselés keze vezette a meggyilkolt gyermek anyjához. Ha a legmélyebb börtönben, hol kígyók és békák tanyáznak, ha a vérpadon állt volna, nem lehetne kinja nagyobb, mint ily helyzetben. Az erény és ártatlanság háza pokol volt előtte, mert ő vitte a béke lakába a szerencsétlenséget, ő döfte át jótevőjének s gyermekének szívét. Nem, nem volt többé képes helyzetét kiállani. Fölfeszíté kardjával az ajtót és a nyomorult a halál szobájába hatolt.

Ott ült az özvegy szomoruan és halványan, ölében holt gyermekével, szó nélkül csókolgatja szeretettét, merev szemmel nézi szíve kedvencét. A gyilkos észrevétlenül lép be; félénken tekint körül, majd eszméletlenül rogy a szerencsétlen anya lábaihoz, de csakhamar magához jön ismét, kihuzza kardját és a szomorú anya lábaihoz teszi és mély fájdalommal kiált: „Asszony, vedd e kardot, döfd át szívedet, zúzd szét a férget, mely benne iszonyubban mar, mint ezen kard éle. Bánjál velem úgy, mint én gyermekeddel!“

Az anya föltekinté, pillanatnyi tűz égétt szemében, arczát futó pir fődé, melle emelkedett, minden tagjában remegett, a kardra tekinté, úgy látszék, heves harcot állá ki; majd a falon levő feszületre, a fájdalom fiához tekinté föl, ki gyilkosaiért imádkozott és meghalt. Az égi szeretet győzött; félre teszi gyermekét egy nyugágyra, térdre borul, majd hirtelen fölemelkedik, föleméli a gyilkost — angyalnak képzelnéd őt, s így szólt: „Bocsásson meg az ég, a mint én neked megbó-

esátok. Ne hallj tőlem soha kemény szót; soha sem foglak Isten s emberek előtt vádolni, soha sem fogok vesztetre törni! Térj meg és mentsd meg lelkedet!*" E szavakra ájultan rogyott össze.

V.

A gyermek atyja mellé tétetett a családi sirboltba, hol a szerencsétlen anya a reggeli ájtatosság után naponkint öntözé könyveivel kedvese nyughelyét. A nap többi részét egyedül tölté nagy palotájában, mely most már inkább zárdához hasonlita. Minden pompa s fény kivészett; drágaságaival a szegények meztelenségét fődé, az özvegyek és árvák éhségét csillapítá és az Úr oltárait ékíté. A nagy tükrök eltűntek, hogy Urunk s a szentek képeinek adjanak helyet; a csillárokat szentelt gyertyák válták föl szent képek előtt; a nyugágyak helyett imazzámolyokat láthatsz. A vallás tulvilági erőt kölcsönze a gyenge nőnek, miután a fájdalom rágó férgét lassankint elaltatá, végre egészen előlé. Égi megnyugvással imádkozott gyakran: „Uram! te engem elszakasztottál a világtól, melyhez annyira ragaszkodtam; erővel elvontál a teremtményektől, melyekhez vasbékókkal voltam bilincselve. Azoknak szenteltem éltetmet, s téged legszeretetremlétebb! majdnem elfeledélek. Elvetted gyermekemet, hogy szívem egészen tied legyen. Mily bölcsesek a te utaid! A gyermeknek atyára volt szüksége, mert az anya igen gyöngéden szerette. Jobb, hogy így történt, mintsem, hogy egykor ő, mint szenvedélyes ifju, szintén így cselekedett volna. Most pedig fölmentél a felelősség alól, megkímélted őt a vétektől, hogy örökké az ég angyala legyen!*

A bűntény titokban maradt. Senki sem vonta a bűnöst kérdőre, nem szenvedett békóban a börtön sötétében, nem végezte nyomoru éltét a verpadon: de büntetését nem kerülte el. Szive nem talált többé nyugalomra, előbbi élénk arczsine nem tért többé vissza. Saját szobája volt börtöne, ros sz lelkismerete hóhéra. A vérző gyermek a szerencsétlen anya ölében lebegett folytonosan szemei előtt. Gyilkos! gyilkos! ezt zengék az ég madarai, ezt susogták a fák levelei. Nem múlt el éj, melyben nem vesződött volna e rettenetes látvánnyal. E kint nyugodtan türe és imádkozék: „Még több kint, még többet oh Isten, hogy megmeneküljek a pokol kínaitól!“ Hálószobájában függött a kard, melylyel bűntényét véghezvivé, hogy így folytonosan szemei előtt lebegjen heves elragadtatásának fájdalmas emléke. Mi örömmel s szeretettel tekintjük az ártatlan gyermekek játékát: ő elfordult, ha gyermeket látott. Az emberek elmebetegnek tarták, mert nem ismerék a betegség okát.

A nemes urhölgy ennyi csapástól látogatva mindinkább elidegenedett a földiektől, a maradandók: az ég, az Isten, szerettei után vágyódott. Ohaja nem sokára beteljesült, alig egy év eltelte után ő is ott nyugodott férje s korán elhunyt gyermeke mellett. Végrendeletében jelentékeny vagyonának örökösül — gyermeke gyilkosát tevé!

Az olvasó tán mondának tartja az egész elbeszélést, azonban szomoru valóság; mondják, hogy Bolognában az utczát, hol ezek történtek, la Strada pia, vagy a „kegyelet utczájának“ nevezik.

B. T.

Szabó Imre Szent-Istvánnapi beszéde Bécsben. *)

(1866-ki augusztus 26-án)

„Ha az Úr nem építi a házat, hiába munkálkodnak, kik azt építik; ha az Úr nem őrzi a várost, hiába vigyáz, ki azt őrzi.“ (126. Zsolt. 1.)

Szent István király ünnepét én mindenkor úgy tekintem, mint a hála ünnepét, melylyel a magyar nemzet első szent királyának tartozik.

E hálat megérdemli a dicső király. Mert főkép — ha nem egyedül — az ő bölcs intézményeinek köszönhetjük, hogy mint nemzet még léteztünk, hogy van hazánk, és abban él magyar, áll Buda még.

Szent István király volt az, ki az etelközi szerződés alapjain kifejtett alkotmánya által Magyarországot megalkotta, azt a magyarnak kedves édes honává tette, melyet minden jó fia oly híven szeret, melyért annyi forró kebel szakadt meg, oly sok nemes vér omlott ki a rajta átvonult bús idők alatt.

Szent István király volt az, ki éles elméjével átlátván, hogy ha nemzete jövőjét e világrészben bölcsőjétől oly távol idegen népfajok között biztosítani akarja, azt Európa többi nemzeteivel szellemre nézve is azonosítania kell, s hogy ezt csak a béke és szeretet vallásának elfogadtatása által eszközölheti; egy apostol buzgalmával sietett Jézus keresztjét a véren szerzett haza földébe letüzni, nemzetét a keresztény hit fölvetelére bírni; ez által őt a polgárosult államélet viszonyaiba bevonná, nevét az európai nemzetesaládok aranykönyvébe beírni.

Szent István király volt az, ki, hogy intézményeit mind az

*) Kivételkép közöljük ezen, nemzeti ünnepünkön mondott szent beszédet.
Szerk.

jó hatalma, mind a szenvedélyek vihara ellen biztosítsa, országa államhajóját a hit horgonyához kötötte, az egyházat és házat. a hitet és alkotmányt akkép füzte össze, hogy állami háztartásában a népek sorsát intéző Istennek is megadja az őt illető helyet.

És erős meggyőződés szerint e bölcs intézkedés volt az, mely szent István országát, emlékét és nevét e napig fenn tartá, s nekünk megérnünk engedte, hogy dicsőítésére ma itt, a hon határain túl is ünnepet szentelhetünk.

Ugyanazért e bölcs intézkedést kívántam én ma itt e szent helyen a ker. hallgatók figyelmébe ajánlani. Korunkban nem árt minél többször rámutatni az erkölcsi alapokra, melyeken nyugszik, egyedül biztosan az országok és nemzetek sorsa.

* * *

Az emberek előmenetele Isten kezében van ¹⁾; ő a föld minden országának Istene ²⁾, mondja a szent könyv. Minden emberi alkotás, az országok és trónok csak azon alapokon állhatnak fenn, melyeket azoknak az isteni kéz rakott. Azon erkölcsi alapokon felhát, melyeket az Isten által kijelentett hit szerez meg az által, hogy az embert Isten ismeretére megtanítja; keblében az Istentől való függés szükségének érzetét fölkelti; az emberi akaratot az Isten akaratára iránt meghódolásra bírja, meggyőzvé, hogy az Istennek fölöttünk hatalma,

¹⁾ Sirákfia. 10, 5. — ²⁾ Izsaiás. 37, 16.

sorsunkra befolyása, ügyeinkhez köze, tehát állami háztartásunkban is helye van.

A szellemi gőg — jól tudom — az ily meggyőződést mint óeska balhítet szánakozó mosolylyal utasítja vissza, hirdetvén, hogy nem az Isten, hanem az emberi ész és erő intéz e világon mindent.

Az emberi ész és erő — igaz — nagy dolgokat művelnek. Szellemi és anyagi alkotásaik bámulatosak. De miként Nagy Sándort lábszebe minden lépten emlékezteté, hogy ember, úgy a hőlesek is tévedéseik, a hatalmasokat fogatkozásaik szüntelen figyelmeztetik, hogy mindannak, a mi emberi, korlátokat szabott az Alkotó, melyeken belül sokat, melyeken túl semmit sem tehetnek.

Farao sirja, melyet a Vöröstenger hullámaiban talált; Nabukodonozor sorsa, mely őt önistenítése után érte; Antiokus nyomorult halála, mely kevély törekvéseit meghiusította, nagyon is érthetően világítják meg a szent könyv tanításait, hogy a Felséges uralkodik az emberek országán³⁾ és méltó, hogy az ember magát Istennek alá vesse, és a halandó magát Istenhez ne hasonlítsa.⁴⁾

A nemzetek részrehajlatlanul irt és elfogulatlanul tanulmányozott története is arról tanuskodik, hogy erkölcsi erő nélkül, melyet az Istenben való hit szerez meg, visszatartatlanul hanyatlásnak indulnak azok, s hogy Istentől elfordult, az ő hatalmát elismerni nem akaró nemzet végzettszerűleg önmagát sujtó ostromra válik a megtagadott Isten kezében. Melyik magyar gondolhatna vérző szív nélkül ama pusztulásra, melyre hazánk IV. Béla korában jutott? És történetíróink bizonyítása szerint akkor a magyarok nagy részéből kivestek már az ősi erények; kihalt belőlük a vallásos szellem, melyet szent István, nemzetének örökségben hagyott. Isten helyett saját szenvedélyeiknek hódoltak, kicsapongásokba, buja kéjkebe merülve elkoresodtak, gyávák lettek. Ugrin érsek, az Istennek és hazának egyaránt törhetlen híve, a Sajó mellett azon keserű vádat lón kénytelen a veszélyben forgó haza gyáva fiainak szemökbe mondani, hogy hazájuk védelmére nem sietnek.⁵⁾ Erkölestelen nemzetből a honszeretet, a hősi erő is kihál. Nem esoda aztán, ha az erkölcs vesztével, mely minden ország talpköve, támasza, — még a hatalmas Róma is ledől és rabigába görbed.

Megtörtént már, hogy a keresztény vallás conventi határozat által eltöröltetett, az Isten temploma ész-templommá alakított át, és a megtagadott egy igaz Isten oltárára ledér színesző állított istennő gyanánt; az Isten tehát az állami háztartásból végkép kirekesztetett. És aztán? Aztán a hatalomért versengő polgárok, azon egy hazának gyermekeit tömegesen börtönre veték, nyaktiló alá huzolták, csillapíthatlan vérszomjjal mérszárólák egymást. Végre is az egyik legvérengzőbb ajakról harsant le a rémület e kiáltása: Van Isten, és feltéve, hogy nem léteznék, fel kellene találni egyet.

Van Isten! Van Isten! De hát csak akkor kiáltjuk-e ezt, mikor a föld inog lábaink alatt? mikor a ház már fejünkre szakadt? mikor a testvérek omló vére elnyeléssel fenyeget? A szeretet Istenét, a királyok királyát, az országok urát, a népek atyját csak akkor ismerjük-e meg, mikor az ellene folytatott vakmerő tusakodásban már kifáradtunk? mikor a romok miatt alig járhatunk? mikor a nyomor és szenvedések kiáradt tengerén süllyedezünk? Elpusztítsuk-e előbb az országokat; s csak azután ismerjük el, hogy felettök a Felséges uralkodik? Erő-

³⁾ Dániel 4. r. — ⁴⁾ Makk. 2. k. 9. r. — ⁵⁾ L. Horváth M. Magyarország történelmének.

nek erejével azon legyünk-e, hogy kiirtsuk az emberiségből a hitet: hogy az Istennek felettünk hatalma, ügyeinkhez köze van? Csak a romokról olvassuk-e le, hogy ha az Ur nem építi a házat, hiába munkálkodnak, kik azt építik; ha az Ur nem őrzi a várost, hiába vigyáz, ki azt őrzi?

Az álladalmak csak úgy állhatnak fenn, ha körükben a közrendet, a személy- és vagyonbátorságot s mindezek biztosítékát, a közerkölesiséget védő főhatalom tiszteletben áll; ha az állami köz- és magánviszonyokat szabályozó törvények megtartatnak; ha mindaz, ki az álladalomban él, minden őt illető kötelességét híven teljesíti.

De kérдем, mi fejtí ki, mi tartja fenn a főhatalom iránti tiszteletet? Bizonyára a hit, mely Istent helyezvén mindenek fölé, a főhatalmat is belőle, mint örök forrásból eredezteti, nem szűnve meg a népek füleibe harsogtatni: minden hatalom Istentől van⁶⁾; az Istent féljétek, a királyt tiszteljétek.⁷⁾ Mi eszközli a törvények iránti engedelmisséget? Bizonyára a hit, mely azok megtartására Isten nevében, nem csak a büntetés miatt, hanem a lelkiismeretért is kötelez⁸⁾, azt mondván mindenkinek Aranyszáju sz. János szerint: Isten parancsolja, s te még azt kérdeznéd, meg kell-e tartani a törvényt.⁹⁾ Mi bírja rá a gyarló embert, hogy kötelességeit mindenkor és mindenütt teljesítse, még akkor is, ha azok teljesítése fölöttébb nehéz, talán életveszélyes is? Bizonyára a hit, mely a kötelességet úgy rója ránk, mint Isten akaratát, melynek teljesítéseért jár az örök élet. Istent ismerő államban teremnek a Josafátok, kik beveszik az igaz szót, ha eszméikkel, ha vágyaikkal ellenkeznek is; a Mikaeások, kik azt, mit lelkök igaznak tart, kimondják, ha kedvezőtlen is; a Dánielek, kik haragnak is készek kitenni magukat, hogy hivebben szolgálhassanak; a Makkabaeusok, kik vérökkel védik a szentélyt, hogy vele együtt a hazát is megmentsek.

Zárjuk ki az álladalomból az Istent, és kizártuk az élet napját; irtsuk ki a hitet, és kiirtottuk az életelemet a fentartó erőt, mely nélkül az álladalom épen úgy meg nem élhet, mint nem élhet az ember eleven vér, a fa és növény életnedv nélkül. Csakhamar tapasztalnók is, hogy a főhatalom iránti tisztelet elhanyaglik; a törvény írott malaszt, holt betű marad; a nemes kötelességérzet kihál; a közrend felbomlik; a közerkölesiség, a személy- és vagyonbátorság elenyészik, az egész államélet fennakad, mint a gép mozgása, melynek foglalo képesai kitértek.

Oh ha az eszmék erkölcsi súlypontjaikat elvesztik; ha a politika a hitet leigazza; ha az ember Istent nem ismer, szentesleges akaratát semmibe sem veszi, ha a féktelen emberi akarat uralkodik: nyomasztóvá, fojtóvá lesz a polgári élet légköre. A vezérelmek a rendetlenségek és erőszakos változások bőszejtelmetől sodortatva, egyik végletről a másikra tévednek pihe-nés, remény és vigasztalás nélkül. A hiu nagyra vágyás érvényre törekszik, és lépesöket keres. A rút önzés az érdekek szívtelen harezát idézi fel, mely a közjót közös zsákmányul tekinti, mindenütt csak hasznót, gyönyört és kényelmet keres, törekszik szerezni minden áron. Felítik fejöket a gonosz tanácsukkal vizsályt szító Akitofelek, a minden szentet elárulni kész istentelen Simonok, a haszonleső Ákázok és Giezik. Többé már nem a közjó, hanem az egyéni haszon lesz a törekvések czélja. Nem a jog, hanem az erő lesz irányadó. Miként hajdan Marius mondá Mithridatesnek, hogy vagy erősebb légy a rómaiaknál, vagy nekik mindenben engedelmeskedjél; azt hallanók szelötben

⁶⁾ Pál Róm. 13. 1. — ⁷⁾ Pét. II. 1. 2, 27. — ⁸⁾ Róm. 13. 5. — ⁹⁾ Hom. 8. ad pop.

most is : ha erősebb vagy, ám mutasd meg ; ha gyöngébb, hallgass, tűrj és engedelmeskedjél. Ki tagadhatná, hogy ezen átokszerű bajok léteznek, s hol az a mindenható állam, mely azokat önnön erejével elhárítani bírná ?

És fájdalom ! mégis napról napra nagyobb mérvben lesz szembetűnővé a törekvés, melynek többé már nem titkolt célja az Istent az állami háztartásból kirekeszteni, a hitet és általa nyújtott erkölcsi alapokat lerontani. Bőszülten foly a küzdelem minden ellen, a mi isteni, mintha istentelenné kellene tenni a népeket, hogy nagyokká, hogy boldogokká lehessenek !

Pedig ki tagadhatja, hogy mióta e gyászos küzdelem foly, a társadalmi élet egén folytonosan sötét vészfelleg borong. Miként a madarak, ha földrengést éreznek, kábulya bolyongnak s majd a fák ágai közé csapódnak, majd a lég örvényébe emelkednek, rezességekkel a nyugtalanság ösztönét fejezve ki, mely a közelgő vészt jelenti : az emberiség is háborogva hánykodik a közelet zajló tengerén, érezve a vihar nyomását, mely pusztít és dul, és csak romokon és sírhalmokon szokta kifújni magát. Hanem úgy látszik, az Istennel tusakodni indult embereknek még nem elég a nyomor és szenvedés, melyeket e vakmerő küzdelem már okozott. Még nem eléggé mély a könny- és vértenger, melyeket az államok erkölcsi alapjainak rongálása már kiarasztott.

Valóban ! minél tovább elmélkedem e visszasságok és azokból származó veszélyek fölött, annál mélyebben érzett hálával áldom szent István királyt, ki a hit alázatosságában átlátván, hogy a Felséges uralkodik az emberek országán, s hogyha az Ur nem építi a házat, hiába munkálkodnak, kik azt építik ; ha az Ur nem őrzi a várost, hiába vigyáz, a ki azt őrzi, — országát épen azon erkölcsi alapokra állítja, melyeket az isteni hit nyújt. Ezen alapokon állva fejlődött, virágzott Magyarország, s ha állami léte megrendült, ennek oka nem a szent István hagyományához való hiú ragaszkodás volt.

Bár a kereszt szent jele, melyet első apostoli királyunk ma is rohadatlan jobbával Magyarország ezimerére tűzött, örök intő jelül szolgálna az unokáknak arra, hogy ha a drága hazát

megmenteni és az utódokra áthagyományozni akarják, a mi pedig minden korszak élő nemzedékének szent kötelessége, az erkölcsi alapokat is meg kell védniök, melyek azt annyi viszon- tagság között is idáig fentartották.

Ha elménk a jelen végzetes mozgalmak közt elfáradva a multba száll vissza pihenni, ha bágyadozó lelkünk a régi diesség sugaraiban ohajt fölmelegedni, önkénytelenül is azon korszakokat keresi, melyekben a hit által nyújtott államalapok a legszilárdabbak valának. Szent László hite gyarapodására szolgált a birodalomnak, melynek alapjául szent István a hitet tevő. S midőn az agg Hunyadyt, élte végperceiben is élő hittel látjuk az Ur oltárához kíváncskodni, meggyőződhetünk, hogy a hit, mely az országok legbiztosabb alapja, — azok védelmére hősöket nevel.

Isten, király és haza volt őseink hármasság jelszava, melynek varázsa alatt növekedtek a honszeretet és hűség vértanúi, kik hazáért, királyért éltöket adni, véreket ontani mindenkor készek valának. E hármasság jelszó legyen az unokák talizmánja is.

A magyar nemzeti erények fénykoszorújának mindenkor az Istenben való hit és erős bizalom, a honszeretet és a király iránti hűség voltak legdrágább ékkövei. Bár ezen ékkövek soha ki ne hulljanak, hanem inkább azok minél tisztább ragyogása hirtelen vezérfényt most is a nemzet utjaira. E fény ragyogja körül a magyar nevet, s azon fényhez hasonlag, mely Saul egykor lováról leteríté, terítsen földre minden ellenséget, ki a magyarnak hazáját és királyát bántani meri.

A népek sorsát intéző irgalmas Isten tegye állandóvá világrészünkön a békét, hogy áldásai közt megszilárdítani lehessen az állandó jóllét alapját. Adja Isten, hogy szent István koronája, örökösének fején mielőbb teljes fényében felragyogva, régi varázsával tegye mindig erősebbé a trónt és boldoggá a nemzetet. Adja Isten, hogy Magyarország az erkölcsi alapokon, melyekre első szent királyunk fekteté, ne csak legyen, hanem virágzó és boldog is legyen, és szent István király ünnepe a magyar nemzetnek századok átláthatlan során át mindenkor kedves háláünnepe maradjon. Amen !

Mi újság?

(A császárné ő felsége) a kedvezőtlen egészségi viszonyok miatt vasárnap reggel 9 órakor gyermekeivel a fővárost elhagyta, hová hír szerint október közepén ismét visszatér és itt felséges férjével mintegy farsangig állandóan időzni fog. Udvari hírek szerint a király ő felsége már a legközelebbi napokban fogja legmagasabb jelenlétével a fővárost megörvendeztetni.

(Német szentmárton, aug. végén). Jól esik, ha az ember a mai szük időknek nevezett napokban, mégis talál oly jólelkűeket, kik most is készek az Isten diességére adományokkal áldozni. Ilyeneket tudok én is néhányokat parochiámból bemutatni ; ugyan csak özvegy nő Rung Éva állított egy esinos nagy kőkeresztet, mely készült Radnán 160 firt ; ugyan ezen nő 200 firtot tett le alapítványul szent misékre. Tek. gyoroki Edelsbacher Imre birtokos ur egy fekete casulával ajándékozta meg templomunkat. A kurtiesi főkegyházban tez. Friebeisz szül. Somsich Terezia ő nga által sikerült egy ünneplő casulát szerezhetni, mely adományokért midőn köszönetet mondanék az illetőknek, kívánom, hogy több utazónkra találjanak.

K. J.

(A magyar- és osztrák honi kapuczinus atyák) m. hó 22-én a bécsi zárdában tartották a tartományi főnökválasztást, mely alkalomkor most már harmadszor a közkedvességű tatai Strebitzky Irén atya egyhangulag rendfőnöknek megválasztott ; tartományi segédekül pedig Krizsán Károly, Steiner Richard, Csepka Leo és Tropler Alajos atyák.

(A pest-ferencz városi templom építése ügyében). A ferenczvárosi templomépítési ügy már végleg eldőntött. A megszorított templomépítési bizottmány nagy többséggel az Ybl által beterjesztett tervet fogadván el, a templom római izlésben fog építtetni. A Steinl építész által tervelt góth izlés elfogadására csupán csak nyolcz bizottmányi tag szavazott. Ybl építész ur azonban elfogadott tervén még teendő javításokat. Az építészeti tervzetek kivételének átvételére, nemsokára eső nyitattik.

(A kolera Pestben.) Aug. 19-én Pesten kiütött kolera-ban 27-éig megbetegedett 340 egyén, kik közül meghalt 168, orvosi ápolás alatt maradt 145. Budán már 13-dikán ütött ki a kolera. E városban 224 személy betegedett meg, kik közül csak 17 gyógyult fel, meghalt ellenben 107, orvosi ápolás alatt maradt 100. — Ugyan aug. 28-kán Pestben 34, Budán ellenben 37 személyt lepett meg a kolera.

Társulati értesítő.

Az igazgatóságához beküldött : Vajzeth Mihály esp. 91 firt 35 kr., Pintér Endre igazg. 18 firt 90 kr., Fektor József prépost 122 firt 85 kr., Székely Márton 40 firt 75 kr., Pap Dániel 22 firt 5 kr., Szabados ur 173 firt 25 kr., Mihályffy ur 9 firt 45 kr.

Újabb adakozások a társulati házra. Kovách Pál 2 firt, — Imády Károly 1 firt, Toldy János 1 firt, Várfy Károly 50 kr., Danner János 50 kr., Malocsay Mihály 50 kr.

Kiadja a **Szent-István-Társulat** (bors-utca 3. sz.) — Felelős szerkesztő : **Füssy Tamás.**

Nyomatott Pesten, 1866. Emich Gusztáv magyar akadémiai nyomdászánál (Barátok tere (7. sz.)